

3-2011

Απόψεις εκπαιδευτικών

από το προκαταρκτικό σεμινάριο που οργάνωσε
ο σχολικός σύμβουλος κ. Κόπτης σε συνεργασία με τους Ψυχολόγους
του Α΄ ΚΕΔΔΥ Θεσσαλονίκης
Αδάμ Χαρβάτη και Ευδοξία Παναγιωτίδου
με θέμα

ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Τα παρακάτω λόγια είναι λόγια των ίδιων των εκπαιδευτικών από το προκαταρκτικό σεμινάριο του Μαρτίου.

Η κατηγοριοποίηση των καλών πρακτικών έγινε από τους ψυχολόγους του ΚΕΔΔΥ κ. Αδάμ Χαρβάτη και Ευδοξία Παναγιωτίδου με μοναδικό σκοπό να διευκολύνει την ανάγνωσή τους και την κατανόηση. Για αυτήν υπεύθυνη είναι οι ψυχολόγοι και είναι ευπρόσδεκτη η κριτική σας.

Το περιεχόμενο όμως που έχει κατηγοριοποιηθεί αφορά τις εμπειρίες (θετικές και αρνητικές) των ίδιων των εκπαιδευτικών και τα λόγια τους μεταφέρονται όσο το δυνατόν πιο πιστά αν και συνοπτικά (όπως πρωτοείχαν καταγραφεί στον πίνακα). Για αυτό, και μπορεί να δείτε συχνά κάποιες διατυπώσεις που μοιάζουν πολύ και μπορεί να φαίνεται ότι αφορούν το ίδιο θέμα. Θέλοντας όμως να μείνουμε πιστοί στον τρόπο έκφρασης των ίδιων των εκπαιδευτικών αλλά και να φανεί ότι συχνά παρόμοιες καλές πρακτικές εφαρμόζονται από διαφορετικούς εκπαιδευτικούς, κρατήσαμε αυτούσιες τις παρόμοιες διατυπώσεις.

Καλές πρακτικές που μας έχουν βοηθήσει στο παρελθόν στη διαχείριση δύσκολων συμπεριφορών των μαθητών μας.

<p>Σε σχέση με το συναισθηματικό κλίμα με τους μαθητές που παρουσιάζουν δυσκολίες</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <u>Συζήτηση, κατανόηση και προσωπική επαφή</u> με το μαθητή . Στην επικοινωνία μας μεταβιβάζω το μήνυμα: «Σε αποδέχομαι και σε αγαπώ» <p>ΠΟΤΕ;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Στην αρχή της χρονιάς φτιάχνω σχέση. ▪ Αφιερώνω πολύ χρόνο στο παιδί (ακόμη και έξω από την τάξη) για να χτίσω <u>σχέση εμπιστοσύνης</u>. ▪ Στα διαλείμματα <ul style="list-style-type: none"> → βρίσκομαι πρόσωπο με πρόσωπο με το παιδί → Επαφή σωματική (π.χ. χάδι, από τον ώμο) → «Μίλησε μου....» <p>ΤΙ;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συζήτηση / προσωπική επαφή: συζητώ μαζί με το παιδί για θέματα που το αφορούν / το ενδιαφέρουν. Δείχνω στο παιδί ότι το εκτιμώ ως πρόσωπο. ▪ Πλησιάζω το παιδί. Συζητάω μαζί του για τα προβλήματά του. Προσωπική επαφή. <p>ΠΩΣ;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Μεταβιβάζω το μήνυμα «Προσπαθώ να σε καταλάβω» Κάνω ερωτήσεις: Π.χ. «Τι σε έκανε να το χτυπήσεις; Τι άλλο θα μπορούσες να κάνεις;» Στόχος δεν είναι η συμβουλή αλλά να καταφέρεις με τις ερωτήσεις να οδηγήσεις το παιδί να βρει τις λύσεις που ψάχνει. • Τους μιλάω σαν ίσο προς ίσο με ειλικρίνεια. Βγαίνω από το ρόλο μου . Δεν προσπαθώ να επιβληθώ αλλά εκφράζω τα συναισθήματά μου
<p>Έμφαση στα θετικά</p>	<p>ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ ΤΙΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΑ ΘΕΤΙΚΑ</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Του έδωσα αρμοδιότητες ▪ Έκανα το επιθετικό παιδί , βοηθό μου και του έδωσα ένα χρήσιμο ρόλο. Τον έβαλα πιο πολύ κοντά μου και τοπικά και συναισθηματικά. Συνεργάστηκα με τους γονείς του. <p>ΔΙΝΩ ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΑ ΘΕΤΙΚΑ</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Επιβράβευση και κίνητρα, βάζοντας μικρούς στόχους κάθε φορά και αυξάνοντάς τους. ▪ Τονίζω τη θετική αναμενόμενη συμπεριφορά ▪ Τον επιβραβεύω για κάτι θετικό.
<p>Σε σχέση με τους κανόνες</p>	<p>ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Συμφωνούμε τους κανόνες σε συνεργασία με το παιδί . ▪ Συμφωνία από την αρχή της χρονιάς με την τάξη (π.χ. θα κάθονται με τους φίλους τους στο θρανίο μόνο αν είναι ήσυχοι, αλλιώς θα χωρίζουν) Δίνω κίνητρο και ευκαιρία • Δίνω περιορισμένο δικαίωμα επιλογής στα παιδιά. (ή παίζεται μαζί όλοι ή σας παίρνω την μπάλα) [Ανάμεσα στην αξία της δημοκρατίας και στην αξία του να έχουν ίσο

	<p>δικαίωμα συμμετοχής όλα τα παιδιά, διάλεξα το δικαίωμα συμμετοχής των παιδιών ως πρωτεύον και τους είπα : ή το ένα ή το άλλο μπορείτε να διαλέξετε]</p> <p>ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΣΥΜΦΩΝΙΩΝ (1)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Αποφασιστική εφαρμογή των συνεπειών /συμφωνιών (τις οποίες συμφωνήσαμε όλοι μαζί, με υπογραφή και από τους γονείς) (π.χ. αποχωρεί το παιδί από την ομάδα για μικρό χρονικό διάστημα, αν έτσι έχουμε συμφωνήσει). ▪ Θρανίο ηρεμίας – σκέψης («σκεφτούλα»): τους λέω να πάνε εκεί με ευγενικό τρόπο μέχρι να ηρεμήσουν και μετά επιστρέφουν μόνα τους όταν έχουν ηρεμήσει. Συζήτηση στην τάξη: ζητάω την συνεργασία των μαθητών να αγνοούν την αρνητική συμπεριφορά, να μην του δίνουν προσοχή σε ένα συνήθως επιθετικό παιδί καθώς θα πηγαίνει στο θρανία της ηρεμίας. Επιμένω ακόμα και αν δεν έχει άμεσο αποτέλεσμα • Θρανίο της σκέψης-ηρεμίας <p>ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΣΥΜΦΩΝΙΩΝ (2)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <u>Χρησιμοποιούμε σήματα</u> (π.χ. μη λεκτικά σήματα) που λένε στο παιδί ποια συμπεριφορά περιμένω και δε χρειάζεται έτσι να διακόπτω για να υπενθυμίσω τι πρέπει να κάνει.
<p>Δραστηριότητες τάξης</p>	<p>ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Κομμάτι του σταθερού προγραμματισμού εργασίας μου με την τάξη είναι και η διαπροσωπική συζήτηση με την τάξη ή/και το ομαδικό παιχνίδι. ▪ Αφήνω πίσω το κυνήγι της ύλης (έτσι και καλύτερες είναι οι σχέσεις μες στην τάξη και έχω χρόνο για συζητήσεις και πιο γρήγορα τελικά προχωρά η ύλη). • Αφήνω πίσω το μαθησιακό κομμάτι (κυνήγι της ύλης) και δίνω έμφαση σε δραστηριότητες διαπροσωπικής ανταλλαγής στην τάξη - Βοηθά η επιμόρφωση σε τέτοιες διαδικασίες (βιωματικά προγράμματα) αλλά δεν είναι και πάντα απαραίτητη - Βοηθά το να ενημερώσω και να έχω τη συνεργασία των γονέων. <p>Μπορεί να χρειαστεί να περάσει κάποιος χρόνος αλλά το αποτέλεσμα είναι ότι έχω πιο χαρούμενη τάξη και τελικά έχω και καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα.</p> <p>ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Οργανώνω-διευκολύνω ομαδικά παιχνίδια στα οποία εμπλέκονται όλα (και τα διαφορετικά) παιδιά. ▪ Ένταξη σε διαφορετικές ομάδες του απομονωμένου παιδιού, και σε ομαδικές δραστηριότητες για να δούμε που του ταιριάζει να είναι , τόσο στην τάξη όσο και στο διάλειμμα. ▪ Δραστηριότητες ευαισθητοποίησης απέναντι στο ζήτημα της διαφορετικότητας και απέναντι στις αξίες της ζωής και σύνδεσή τους με την πραγματικότητα της τάξης ▪ Δυναμική παρέμβαση σε τάξη όπου τα παιδιά εμπλέκονταν σε συγκρούσεις (έκανα κλήρωση ποιος θα κάθεται με ποιον): <u>Εναλλάσσονταν μεταξύ τους σε συνεργασίες / μικρές ομάδες με κλήρωση.</u> Συμφωνήσαμε από πριν ότι δεν θα αντιδρούν και δεν θα δείχνουν την συμπάθειά τους ή την αντιπάθειά τους για αυτόν που θα κάτσει μαζί τους. Εφαρμόσαμε τη συμφωνία. ▪ Χρήση ενδιαφερόντων δραστηριοτήτων για να μάθουνε (π.χ. παιχνίδι).

<p>Συζητήσεις της τάξης</p>	<p>Σε σχέση με ζητήματα σχέσεων και συμπεριφοράς μπορώ να χρησιμοποιήσω τα ακόλουθα:</p> <p>μου πουν τα θετικά τους (σε μια τάξη με συγκρούσεις)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <u>Βοήθεια από / συζήτηση στην τάξη</u> <ul style="list-style-type: none"> → Μπορώ να ζητήσω από τα παιδιά να να σκεφτούν από μόνα τους στα διάφορα ζητήματα (και να μη δώσω έτοιμες απαντήσεις). Κατά τη διαδικασία αυτή → Διαχωρίζω το παιδί από τη συμπεριφορά του. ▪ Συζητάμε για ζητήματα σχέσεων και συμπεριφοράς μέσω παραμυθιού / γενικεύοντας / συμβολικά (ιδίως με μικρά παιδιά). Και σε αυτή τη διαδικασία και πάλι ρωτάω τα παιδιά (και δε δίνω έτοιμες απαντήσεις) π.χ. Σας αρέσει αυτό; Τι πρέπει να γίνει; ▪ Το συζητάω με την τάξη <ul style="list-style-type: none"> - συχνά - συστηματικά <ul style="list-style-type: none"> ○ όχι ως προσωπικό θέμα ενός παιδιού αλλά ως συμπεριφορά. ○ ρωτάω τις απόψεις των παιδιών (δεν ήμουν καθοδηγητικός). ▪ Ολομέλεια τάξης. Μια φορά την εβδομάδα η τάξη συζητάει για το τι έγινε την εβδομάδα που πέρασε . <ul style="list-style-type: none"> Τι με πείραξε; Ποιον πείραξα; Πως θα μπορούσα να το αποφύγω; Μαζεύουν πόντους θετικούς και αρνητικούς. (χωρίς κάποιο αντάλλαγμα / σε μια μορφή αυτοπαρακολούθησης και αυτοελέγχου)
<p>Συμπάρσταση από συναδέλφους / Συνεργασία</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <u>Παίρνω βοήθεια από άλλους συναδέλφους. Συνεργάζομαι μαζί τους.</u> ▪ Συνεργασία με συναδέλφους / Ανταλλαγή απόψεων ▪ Είμαι ανοιχτός σε συνεργασία με τους γονείς (με αποδοχή της κατάστασης) ▪ Συνεργασία με συνάδελφους και διευθυντή ▪ Μοίρασμα του προβλήματος
<p>Γενικά</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Κοιτάζω πρώτα την ψυχολογία του παιδιού και τις σχέσεις του, να είναι ευτυχισμένο. Αυτή είναι η βάση και μετά είναι το μαθησιακό. • Πρώτα απ' όλα χρειάζεται η Απόφαση να αναλάβω το παιδί και να συνεργαστώ με άλλους. • Παρατήρηση πρώτα της συμπεριφοράς του παιδιού ▪ Δοκιμάζω διάφορες τεχνικές και τις αλλάζω ανάλογα με τα αποτελέσματα που φέρνουν ▪ <u>Σταθερή άποψη και εφαρμογή της (π.χ. δίνονται επιλογές, γλυκαίνω τη συμπεριφορά όταν κάνει αυτό που επιδιώκω).</u> ▪ Η σταθερότητα και η επιμονή βοηθάει

Τι δεν έχει βοηθήσει στο παρελθόν στη διαχείριση δύσκολων συμπεριφορών των μαθητών μας:

- Το να μπλέκομαι σε αγώνα δύναμης με τα παιδιά: Ποιος θα νικήσει;
- Το να λέω ότι: «κάνεις λάθος».
- Το να λέω «Κάνε το ένα, το άλλο...» (ηθικοπλαστικό).
- Το να προσπαθώ να γλιτώσω χρόνο.